

STORTINGET

Innst. 149 L

(2021–2022)

Innstilling til Stortinget
fra familie- og kulturkomiteen

Prop. 15 L (2021–2022)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Endringer i folketrykkløven mv. (styrking av fedres rett til foreldrepenger mv.)

Til Stortinget

Sammendrag

Barne- og familiedepartementet foreslår i proposisjonen endringer i foreldrepengeordningen. Blant annet foreslås det å gi alle fedre med egen opptjening rett til å ta ut foreldrepenger i åtte uker. Endringen vil innebære at i tilfeller der bare far har opptjent rett til foreldrepenger, kan far ta ut foreldrepenger i åtte uker selv om mor ikke går ut i arbeid, studier mv. En slik rett har far ikke i dag.

Fedre får også mulighet til å ta ut to av foreldrepengeukene sine i forbindelse med fødselen.

Forslagene gir fedre en utvidet rett til foreldrepenger. Endringene innebærer også tilpasninger i foreldrepengeordningen som ivaretar kravene i direktiv (EU) 2019/1158 om balanse mellom arbeidsliv og privatliv for foreldre og omsorgspersoner og om opphevelse av Rådets direktiv 2010/18/EU (heretter «direktivet om et balansert arbeids- og familieliv» eller «WLB-direktivet».)

Departementet legger til grunn at direktivets krav er oppfylt hvis fedre får rett til å ta ut til sammen ti uker med foreldrepenger. Det er en åpning for å vente med å innføre to av disse ukene til 2024.

I proposisjonen vises det til Prop. 1 S (2021–2022) Barne- og familiedepartementet, der de nødvendige be-

vilgningsendringene som følge av forslaget framgår. I EU er gjennomføringsfristen for direktivet 2. august 2022. Norge er ikke folkerettslig forpliktet til å gjennomføre direktivet før det er innlemmet i EØS-avtalen. Prosessen for innlemming av direktivet i EØS-avtalen pågår. På det nåværende tidspunkt er det noe usikkert når direktivet vil bli innført i EØS-avtalen, og om gjennomføringsfristen for Norge blir den samme som i EU, eller om fristen blir lengre. Det er ikke noe som er til hinder for at Norge innfører endringene det her er tale om, før vi er forpliktet til det.

Forslaget i proposisjonen innebærer at Norge fyller kravene i direktivet til at far skal få rett til å ta ut åtte uker med foreldrepenger fra gjennomføringsfristen og ytterligere to uker to år senere. Departementet vil komme tilbake med en lovproposisjon om de nødvendige lovendringer for å innføre rett til to ekstra uker fra 2024.

Departementet har i planleggingen av oppfølging av direktivet lagt samme frist som i EU til grunn. Gitt dette utgangspunktet har det ikke vært lagt opp til offentlig høring om forslaget.

I punkt 2 i proposisjonen gis en omtale av foreldrepengeordningen og av direktivet. I punkt 3 gis en kort omtale av de delene av direktivene som Norge allerede oppfyller. I punktene 4–6 vurderer departementet behovet for endringer i foreldrepengeordningen og hvordan disse kan gjennomføres.

I punkt 7 gir departementet en vurdering av mulige konsekvenser av forslagene.

I punkt 8 foreslår departementet en endring i kontantstøtteleven. Forslaget er en oppfølging av forslag i Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022) om å forkorte stønadsperioden for kontantstøtte med en måned. Departementet legger opp til at endringene i kontantstøtteleven skal tre i kraft 1. august 2022.

Økonomiske og administrative konsekvenser av forslagene er omtalt i punkt 9 i proposisjonen.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åse Kristin Ask Bakke, Ragnhild Male Hartviksen og Torstein Tvedt Solberg, fra Høyre, Turid Kristensen og Tage Pettersen, fra Senterpartiet, Margrethe Haarr og Åslaug Sem-Jacobsen, fra Fremskrittspartiet, Silje Hjemdal, fra Sosialistisk Venstreparti, Audun Hammer Hovda, og fra Venstre, lederen Grunde Almeland, viser til Prop. 15 L (2021–2022) Endringer i folketrygdloven mv. (styrking av fedres rett til foreldrepenger mv.). Komiteen er glad for at fedres rett til foreldrepenger med dette styrkes, og at vi får en mer rettferdig foreldrepengeordning hvor fedre med opptjent rett til foreldrepenger nå får mulighet til å ta ut åtte uker med foreldrepenger uten at det stilles aktivitetskrav til mor. Det legges også opp til at denne rettigheten utvides til ti uker på et senere tidspunkt. Endringene vil være i tråd med EUs direktiv for et balansert arbeids- og familieliv.

Komiteen merker seg at departementet foreslår å innføre en endring i bortfallsregelen ved tette barnefødsler, slik at foreldre ikke mister foreldrepengerettigheter der det tidsmessig har vært vanskelig eller ikke mulig å ta ut disse.

Komiteen viser til at det også foreslås en mindre endring i kontantstøtteleven som innebærer at denne forkortes med en måned, slik at kontantstøtte nå vil ytes til og med kalendermåneden før barnet begynner i barnehage, og ikke lenger til og med den måneden barnet begynner i barnehage.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet stiller seg bak lovforslaget fra regjeringen Støre.

Komiteens medlemmer fra Høyre er glade for at regjeringen Støre følger opp regjeringen Solbergs arbeid og foreslår å styrke fedres rett til foreldrepenger, både rett til å ta ut foreldrepenger uten at det stilles krav om at mor går ut i arbeid, studier eller annen aktivitet, og rett til å ta ut foreldrepenger i to uker i forbindelse med fødselen. Disse medlemmer støtter også de foreslåtte endringene som vil sørge for at foreldre som får barn tett, får mulighet til å ta ut foreldrepenger de ellers ville ha mistet. Dette vil i praksis styrke både fars og medmors rett til foreldrepenger.

Disse medlemmer vil også støtte de foreslåtte endringene i kontantstøtteleven, slik at kontantstøtte ytes til og med kalendermåneden før barnet begynner i

barnehage, dvs. at kontantstøtte ikke lenger skal ytes samme måned som barnet begynner i barnehage.

Disse medlemmer viser til at EUs direktiv om et balansert arbeids- og familieliv gir anledning til å utsette innføringen av to permisjonsuker til 2. august 2024. Disse medlemmer vil likevel oppfordre regjeringen til å vurdere om det er mulig å innføre de siste to ukene som omtales i proposisjonen, på et tidligere tidspunkt.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet viser til Dokument 8:133 S (2020–2021), Representantforslag fra stortingsrepresentantene Silje Hjemdal, Himanshu Gulati, Solveig Horne, Sylvi Listhaug og Kari Kjønaas Kjos om å gi familien full frihet til å dele foreldrepermisjonen, og Innst. 385 S (2020–2021), behandlet 11. mai 2021. Dette medlem er glad for at det nå er et bredt flertall for selvstendig uttaksrett for fedre (i åtte uker). Selvstendig uttaksrett er én av flere rettigheter som vil kunne gjøre livet enklere for familiene. Det er mange forskjellige behov for mange forskjellige familier, og det er urimelig å tro at rigide offentlige ordninger passer like godt for alle ulike familier.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at såkalt selvstendig uttaksrett er svært viktig for å sikre en moderne foreldrepengeordning som tar utgangspunkt i at begge foreldre er viktige omsorgspersoner i barns liv. Sammen med øvrige endringer i folketrygdloven, slik som i forbindelse med Stortingets behandling av Innst. 340 L (2017–2018), om innfasing av en tredeling av foreldrepenger, mener dette medlem at forslaget bidrar til å sikre barn trygg tilknytning til begge foreldre i første leveår. Det er videre et viktig steg for å sikre reell likestilling av mor og far som omsorgspersoner.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i folketrygdloven mv. (styrking av fedres rett til foreldrepenger mv.)

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 14-9 sjettede ledd nye fjerde og femte punktum skal lyde:

Faren kan likevel ta ut inntil 10 stønadsdager (2 uker) i forbindelse med fødselen. Disse 10 dagene inngår i perioden som faren ellers har rett til, se paragrafen her og § 14-14.

§ 14-10 første ledd femte punktum og nytt sjette punktum skal lyde:

Dette gjelder likevel ikke der faren fyller vilkårene for rett til foreldrepenger, se § 14-14, eller utvidelsen ved flerbarnsfødsler, se § 14-9 fjerde ledd. Faren kan ta ut inntil 10 stønadsdager (2 uker) i forbindelse med fødselen, se § 14-9 sjette ledd.

§ 14-10 tredje ledd nye tredje, fjerde og femte punktum skal lyde:

Hvis foreldrene får barn med 48 ukers mellomrom eller mindre, kan likevel en kvinne som føder barn, ta ut 22 stønadsuker før eller etter fødsel. En kvinne som adopterer barn, skal i slike tilfeller ha rett til å ta ut 8 stønadsuker. En far skal i slike tilfeller ha rett til å ta ut 8 stønadsuker.

§ 14-10 sjette ledd andre punktum skal lyde:

Dette gjelder likevel ikke der faren tar ut inntil 10 stønadsdager (2 uker) i forbindelse med fødselen, se § 14-9 sjette ledd, utvidelsen ved flerbarnsfødsler eller ved adopsjon av flere barn samtidig, se § 14-9 fjerde ledd eller ved uttak av kvotene, se § 14-12 annet ledd.

§ 14-14 tredje ledd skal lyde:

Faren kan uten hinder av vilkårene i § 14-13 ta ut foreldrepenger i 40 stønadsdager (8 uker). Faren kan uten

hinder av vilkårene i § 14-13 ta ut foreldrepenger i samme antall stønadsdager som fedrekvoten, se § 14-12 første ledd, hvis moren mottar uføretrygd fra folketrygden.

II

I lov 26. juni 1998 nr. 41 om kontantstøtte til småbarnsforeldre (kontantstøtteloven) gjøres følgende endring:

§ 8 første ledd skal lyde:

Kontantstøtte ytes fra og med kalendermåneden etter at rett til kontantstøtte inntreffer, til og med den kalendermåneden før rett til kontantstøtte faller bort. Kontantstøtte ytes likevel ikke lenger enn til og med kalendermåneden før barnet fyller 2 år.

III

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid. Endringene i folketrygdloven gjelder barn der fødselen eller omsorgsovertakelsen skjer på ikrafttredelsesdatoen eller senere.
2. Departementet kan i forskrift gi nærmere overgangsregler om endringene i kontantstøtteloven.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 8. februar 2022

Grunde Almeland

leder

Turid Kristensen

ordfører

